

TADEUSZ JOTEYKO.

PODREČNIK DO NAUKI SZKOLNEJ ŚPIEWU ZBIOROWEGO,

ZAWIERAJĄCY OBJAŚNIENIA TEORETYCZNE,
ĆWICZENIA GŁOSOWE I PIEŚNI.

Praca zalecona opinią Sekcji Muzycznej przy Stowarzyszeniu
Nauczycielstwa Polskiego w Warszawie do użytku w szkołach
— początkowych i niższych klasach szkół średnich. —

CZĘŚĆ II.

Biblioteka Pedagogiczna w Radomiu
nr inw.: K - 38204

BGZs 38204

NAKLAD GEBETHNERA I WOLFFA
WARSZAWA — LUBLIN — ŁÓDŹ
KRAKÓW — G. GEBETHNER I SPÓŁKA
POZNAŃ — M. NIEMIERKIEWICZ

Podręczniki, dotyczące muzyki.

Mk. fen.

- Biernacki M. M. Zasady muzyki, przyjęte i zalecane przez Konserwat. Muzyczne w Warszawie. Wydanie IV, poprawione i uzupełnione. (Biblioteka teoretyczna Warsz. Kons. Muz.) (w druku)
- Guzewski A. Nauka instrumentacji. (Bibl. teoretyczna Warsz. Kons. Muzycz.) 3.75
- Joteyko Tadeusz. Podręcznik do nauki śpiewu w szkołach (oparty na programie, opracowanym metodycznie przez Sekcję Muzyczną przy Stowarzyszeniu Nauczycielstwa polskiego w Warszawie) 4 części (w każdej części są trzy działy: teoria, ćwiczenia głosowe (solfegegia) i pieśni w druku.
- Kowalski Teofil Ks. Dr. *Nauka śpiewu*. Podręcznik dla szkół i seminarjów nauczycielskich i duchownych -75
- Lobe J. C. Katechizm muzyki. (Popularny wykład pierwszych zasad muzyki, ułożył Wł. Rzepko). Wyd. 5-te 1.50
w oprawie 2.25
- Maszyński Piotr. *Początki śpiewu*. Podręcznik do nauki śpiewu zbiorowego. (Bibliot. teoret. Warsz. Konserwat. Muzycznego)
- *Ćwiczenia wstępne* do nauki szkolnej śpiewu zbiorowego (Metodyczne wskazówki dla nauczycieli śpiewu zbiorowego w szkołach według metody I. Dalcroze'a) 1.50
- Noskowski Z. Kontrapunkt, kanony, wariacje i fuga. Wykład praktyczny. Dzieło przyjęte przez Konserwat. Muzyczne w Warszawie. (Bibliot. teoret. Warsz. Konserwat. Muzycznego) 5.—
- Opiński H. Dzieje muzyki powszechnej. (Bibliot. teoret. Warsz. Konserwat. Muzycznego) 3.75
- Prout E. Formy muzyczne. Tłómaczył profesor M. Zawirski. (Bibl. teoret. Warsz. Konserwat. Muzycznego) 6.—
- Nauka instrumentacji. Spolszczył Gustaw Roguski. (Bibliot. teoret. Warsz. Konserwat. Muzycznego) 3.—
- Richter E. F. Zasady harmonii, z niemieckiego przełożył i dodaniem teorii harmonicznej Weitzmana, oraz chorałów polskich uzupełnił Jan Karłowicz. (Dzieło przyjęte przez Konserwat. Muzyczne w Warszawie). Wydanie nowe 5.—
- Rzepko Wł. Katechizm muzyki system I. C. Lobego. Wydanie 5-te w oprawie 1.50
w oprawie 2.25
- Muzyk, jako przewodnik zespołów (Dyrektor) z 2-ma tabliczkami -40
- *O frazowaniu w śpiewie* -75
- *Zasady nauki śpiewu*, oparte na podstawie fizjologii 1.—
- Sikorski Józef. Doręcznik muzyczny. Treściwe przedstawienie muzyki ze szczególnem baczeniem na potrzeby miejscowe i t. p. 1852 r. 2.50
- Surzyński M. Nowa szkoła Chorału Gregoriańskiego (Magister Choralis) ze słowem wstępem Ks. Dr. Józefa Surzyńskiego. (Bibl. teoret. Warsz. Konserwat. Muzycz.) 1.50
- Waghalter H. Nauka instrumentacji na orkiestrę symfoniczną i wojskową z dołączeniem 32 tablic 3.—
- Żeleński Wład. Nauka pierwszych zasad muzyki. Wydanie 2-gie 2.50
- Żeleński Wład. i G. Roguski. Nauka harmonii oraz pierwszych zasad kompozycji. Wydanie 2-gie poprawione. (Bibliot. teoret. Warsz. Konserwat. Muzycznego) 7.50

§ 13. Ćwiczenia oddechowo-rytmiczne. Uczniowie, taktując ręką, wdychają i wydychają powietrze podług następujących wzorów rytmicznych:

- $\frac{2}{4}$ 1) wdech na 1, wydech na 2; 2) wd. na 2, wyd. na 1; 3) wd. na 1 i 2, wyd. na 1 i 2.
- $\frac{3}{4}$ 1) wd. na 1, wyd. na 2 i 3; 2) wd. na 2, wyd. na 3 i 1; 3) wd. na 3, wyd. na 1 i 2; 4) wd. na 1 i 2, wyd. na 3; 5) wd. na 2 i 3, wyd. na 1; 6) wd. na 3 i 1, wyd. na 2; 7) wd. na 1, 2 i 3, wyd. na 1, 2 i 3.
- $\frac{4}{4}$ 1) wd. na 1, wyd. na 2, 3 i 4; 2) wd. na 2, wyd. na 3, 4 i 1; 3) wd. na 3, wyd. na 4, 1 i 2; 4) wd. na 4, wyd. na 1, 2 i 3; 5) wd. na 1 i 2, wyd. na 3 i 4; 6) wd. na 2 i 3, wyd. na 4 i 1; 7) wd. na 3 i 4, wyd. na 1 i 2; 8) wd. na 4 i 1, wyd. na 2 i 3; 9) wd. na 1, 2 i 3, wyd. na 4; 10) wd. na 2, 3 i 4, wyd. na 1; 11) wd. na 3, 4 i 1, wyd. na 2; 12) wd. na 4, 1 i 2, wyd. na 3; 13) wd. na 1, 2, 3 i 4, wyd. na 1, 2, 3 i 4.

NB. Te same ćwiczenia można wykonywać przy głośnem liczeniu nauczyciela lub jednego z uczniów.

Ćwiczenia rytmiczne z szesnastkami. Uczniowie, taktując, biorą głosem na poddawanym dźwięku, potem klaszczą podług następujących wzorów:

§ 14. Jak już mówiliśmy, jedną z właściwości dźwięku muzycznego jest jego określona wysokość brzmienia. Jeżeli zestawimy dwa dźwięki różnej wysokości, rozróżnimy ich oddalenie, które będzie większe gdy jeden z dźwięków bardziej oddalimy od drugiego i mniejsze gdy je zbliżymy ze sobą. Zatem **odległością** (czyli interwałem) nazywamy **różnicę oddalenia pomiędzy dwoma dźwiękami**. Różnica ta mierzy się ilością stopni, dzielących dane dźwięki. Stosunkowo do ilości stopni odległości mają odpowiednie nazwy, wzięte z łaciny, mianowicie: odległość między danym dźwiękiem i drugim, znajdującym się na tymże stopniu, jako początek miary (punkt wyjścia) zwie się **prymą**, czyli **unisonem** (= jednodźwiękiem), odległość między danym dźwiękiem i drugim, będącym na drugim stopniu nazywamy **sekundą**, odległość między danym dźwiękiem i znajdującym się na trzecim stopniu jest **tercja**, w ten sam sposób następują: **kwarta**, **kwinta**, **seksta**, **septyma** i **oktawa**.

Odległość jest **górną** jeżeli porównujemy dany dźwięk z drugim, brzmiącym wyżej od niego i **dolną**, jeżeli drugi dźwięk znajduje się niżej od pierwszego.

Jeżeli weźmiemy dla przykładu **C** jako dźwięk pierwszy, wówczas kolejno idące odległości górne i dolne będą następujące:

Diagram illustrating musical intervals (odległości) starting from a base note (C):

- Górne (Ascending):**
 - Pryma. (unison): I I
 - Sekunda: I II
 - Tercja: I III
 - Kwarta: I IV
- Dolne (Descending):**
 - Kwinta: I V
 - Seksta: I VI
 - Septyma: I VII
 - Oktawa: I VIII

ĆWICZENIA: a) uczniowie piszą w kajetach stopniowe odległości od tonu C, D, E i t. p. na głównych dźwiękach, b) piszą nap. same kwinty, lub tercje, septymy i t. p. od kolejnych tonów głównych, c) rozpoznają różne odległości górne i dolne między rozmaitemi danymi dźwiękami, d) odpowiadają na takie pytania, jak: od tonu D który dźwięk będzie kwintą? a który tercją? i t. p.

PÓLTONY I ZNAKI CHROMATYCZNE.

§ 15. Sąsiednie stopnie gamy nie są jednakowo od siebie oddalone. Niektóre z nich tworzą oddalenie półtonu, inne całego tonu. **Półton** jest to odległość dwa razy mniejsza od całego tonu i zarazem **najmniejszy wymiar między dźwiękami**, zaś dwa półtony tworzą **cały ton**. Musimy wiedzieć, między którymi stopniami jest odległość półtonu, a gdzie znajdują się całe tony.

Zasada ułożenia gamy jest taka, że półtony znajdują się w dwóch miejscach: pierwszy półton jest między III i IV stopniem, drugi między VII i VIII. Pomiedzy pozostałymi stopniami są całe tony.

Diagram illustrating the scale of half tones and whole tones:

Cały cały półton cały cały cały półton

I II III IV V VI VII VIII

Jeżeli całe tony, znajdujące się pomiędzy pozostałymi stopniami podzielimy na półtony, wówczas otrzymamy **dźwięki pośrednie**, dla których niema osobnych miejsc na pięciolinji, piszą się one przy pomocy specjalnych znaków jako podwyższenia lub obniżenia półtonowe dźwięków głównych.

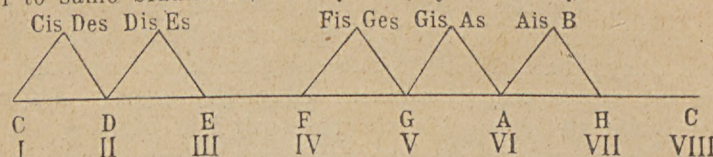
Te znaki specjalne są to **znaki chromatyczne**.

§ 16. Pierwszym znakiem chromatycznym jest **krzyżyk #**, który postawiony przed daną nutą główną i na tej samej co ona linji, **podwyższa dźwięk o półtonu**, tworząc ów ton pośredni w kierunku górnym. Drugim znakiem jest **bemol b**, który odwrotnie **obniża daną nutę główną o półtonu** i tworzy dźwięk pośredni w kierunku dolnym.

Nuta z krzyżykiem zmienia nazwę przez dodanie końcówki **is** do jej litery alfabetycznej, zatem **C** z krzyżykiem zwie się **Cis**, **D**—**Dis**, **E**—**Eis**, **F**—**Fis**, **G**—**Gis**, **A**—**Ais**, **H**—**His**.

Nuta z bemolem zaś zmienia nazwę przez dodanie końcówki *es*, z trzema wyjątkami, mianowicie **E** z bemolem zwie się **Es**, **A**—**As** i **H**—**B**, pozostałe nuty zgodnie z prawidłem: **C**—**Ces**, **D**—**Des**, **F**—**Fes**, **G**—**Ges**.

Jeżeli weźmiemy dwa stopnie sąsiednie, oddalone od siebie o cały ton i niższy z tych stopni podwyższymy o półtonu, a wyższy obniżymy o półtonu otrzymamy jedno i to samo brzmienie, różniące się tylko nazwą, mianowicie:

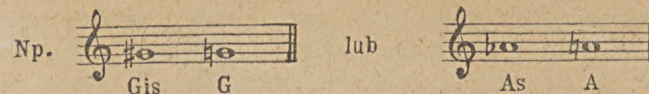
Na klawiaturze, gdzie białe klawisze służą dla tonów głównych, a czarne dla tonów pośrednich, uwydatnia się to doskonale.

Pomiędzy **E** i **F**, czyli III i IV stopniem, również pomiędzy **H** i **C**, czyli VII i VIII stopniem czarnych klawiszy niema, gdyż tu, jak wspomnieliśmy wyżej, są bezpośrednio półtony między stopniami gamy. Jeżelibyśmy **E** podwyższyli na **Eis**, to już wpadamy na sąsiedni główny dźwięk **F**, tak samo o ile **F** obniżymy na **Fes**, wtedy przechodzimy na sąsiedni ton — **E**. To samo jest pomiędzy dźwiękami VII i VIII stopnia.

Na piśmie wszystko to przedstawia się w sposób następujący:

§ 17. Do znaków chromatycznych należy jeszcze **kasownik** $\sharp$, który umieszczony przed nutą, przedtem podwyższoną lub obniżoną o półtonu, kasuje to podwyższenie lub obniżenie, zatem przywraca dźwiękowi jego pierwotne brzmienie.

Znaki chromatyczne piszą się przed nutami w środku utworu muzycznego, wtedy są **przygodne** i mają znaczenie w obrębie tylko jednego taktu, zaś napisane przy kluczu są **stałe** i obowiązują nuty, do których się odnoszą, w czasie całego utworu muzycznego i we wszystkich oktawach.

NB. Przykłady znaków chromatycznych przygodnych i stałych znaleźć można w każdej piosence.

U w a g a: Gdy mówimy o półtonach, nie należy nazwy tej mieszać z półnutą. Półton jest to odległość, zaś półnuta jest znakiem piśmiennym, wyobrażającym długość trwania dźwięku przez dwa uderzenia.

ĆWICZENIA: a) Nauczyciel bierze głosem lub na instrumencie półtony, potem porównywa je z całymi tonami; uczniowie to powtarzają, b) nauczyciel bierze dwa sąsiednie dźwięki, oddalone o cały ton, uczniowie odnajdują głosem półton między nimi, c) w podobny sposób odbywają się ćwiczenia głosowe w różnych odległościach.

ODBITKA, PRZEDTAKT. POWTÓRNIK.

§ 18. Nieraz melodia rozpoczyna się od jednej lub kilku nut, wyprzedzających pierwszy takt. Taka jedna nuta zwie się **odbitką**, zaś kilka nut — **przedtakterem**. W takim wypadku ostatni takt piosenki czy utworu muzycznego zwykle bywa skrócony o tyle cząstek, wiele zawierała wartość odbitki lub przedtaktu.

NB. Liczne przykłady odbitek i przedtaktów znajdują się w piosenkach.

§ 19. Niektóre części lub okresy pieśni albo utworu muzycznego nieraz powtarzają się. Wówczas używa się znaku, zwanego **powtórnikiem** (repetycja), który pisze się w postaci podwójnej kreski prostopadłej, przecinającej pięciolinję z dwoma punktami pośrodku od strony powtarzanych taktów:

Przy końcu powtórzenia bywają takty zamienne, gdy melodia przy powtórzeniu przechodzi, omijając parę taktów ostatnich, na nowe takty za powtórnikiem. Wówczas pisze się: **prima volta** = takty należące do pierwszego razu wykonania i **secunda volta** = takty, na które melodia przechodzi przy powtórzeniu.

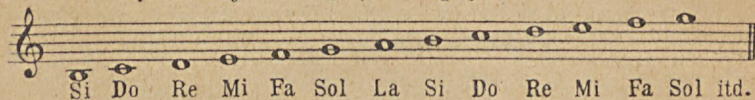
NB. Przykłady taktów zamiennych w piosenkach.

Jeżeli przy końcu piosenki lub utworu muzycznego powtarza się okres, znajdujący się na początku, należy pisać: **Da capo al fine** (D. C. al fine) = od początku do miejsca, gdzie jest Fine (koniec).

SOLMIZACJA.

§ 20. Solmizacja jest to śpiewanie nut głosem z wymawianiem pewnych sylab zamiast nazw liter alfabetu muzycznego. Sylaby te odpowiadają nazwom alfabetycznym, mianowicie: **Do=C, Re=D, Mi=E, Fa=F, Sol=G, La=A, Si=H.**

Odtąd nazwy nut będą następujące:

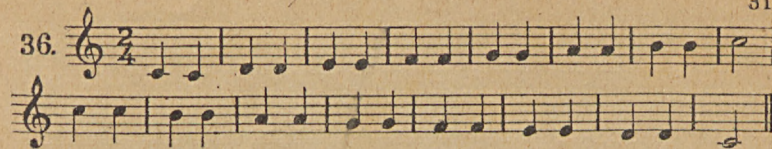
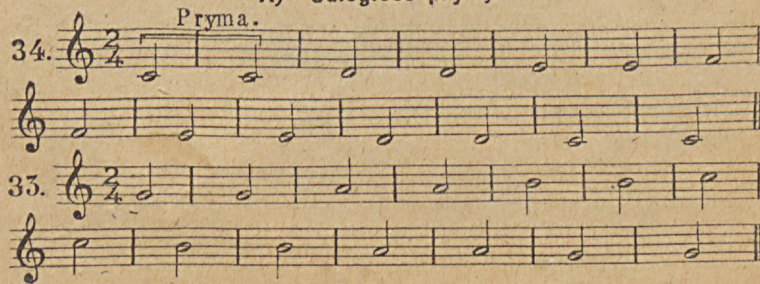
Ćwiczenia głosowe przy zastosowaniu tych nazw noszą miano — **Solfedzia** (Solfeggio).

NB. Uczniowie winni dokładnie nauczyć się nazw nut podług solmizacji i stosować ten system we wszystkich następnych ćwiczeniach głosowych.

Ćwiczenia głosowe

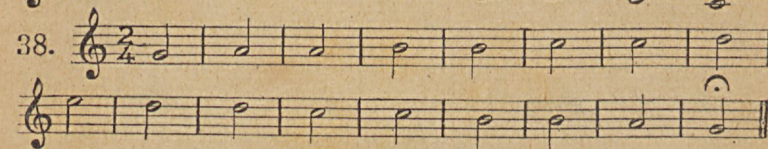
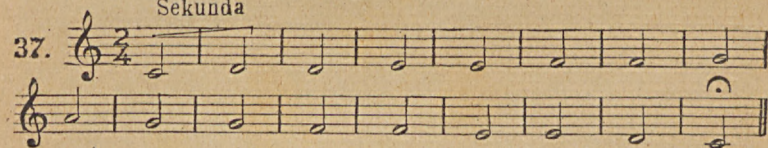
na odległości.

A) Odległość prymy.

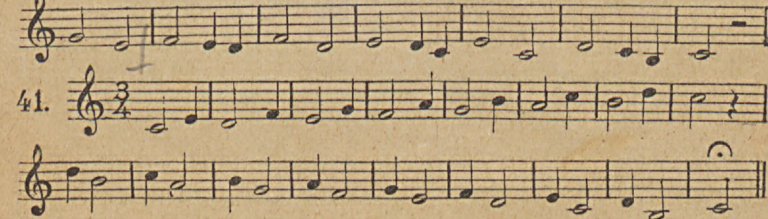
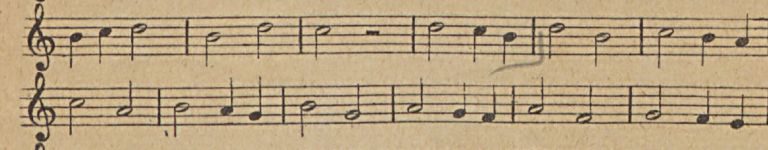
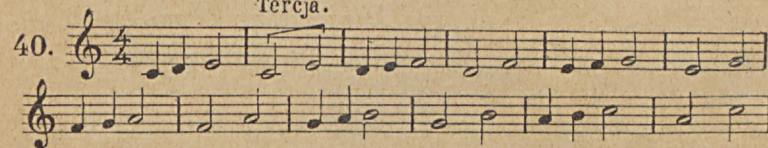
B) Odległość sekundy.

Sekunda

C) Odległość tercji.

Tercja.

42.

D) Odległość kwarty.

Kwarta.

43.

44.

45.

E) Odległość kwinty.

Kwinta.

46.

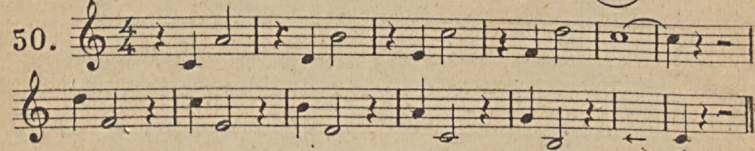
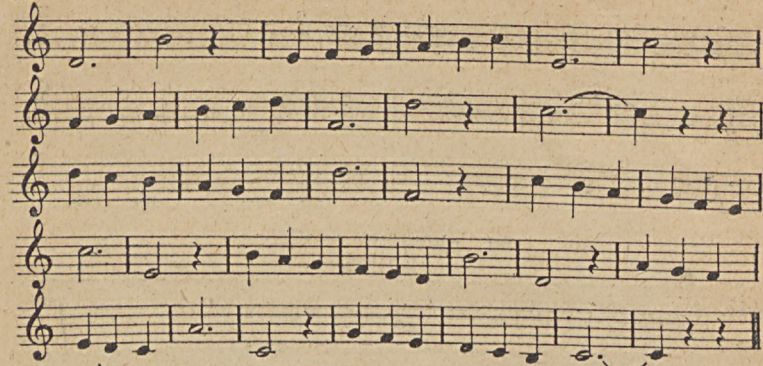
47.

48.

F) Odległość seksty.

Seksta.

49.

G) Odległość septymy.
Septyma.

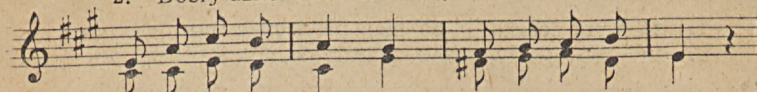
20. „ZASZUMIAŁO POLE“.

M. Konopnicka.

Mel. popularna.

1. Za-szu-mia-ło po-le zło-tą pie-śnią zbóż,
2. Dobry dzień wam lu-dzie, co i-dzie-cie w świt,

1. wscho-dzi śliczne słoń - ko wśród ró-ża-nych zórz,
2. z ko-są na ra-mie-niu mie-dzą po-śród żyt,

1. wscho-dzi zło-tą dro-gą nad ten cie-mny las,
2. do-bry dzień wam la-sy, sto-ją-ce we mgle,

1. a pta-szy-na le-ci, piosn-ką bu-dzi nas.
2. i ty sko-wro-necz-ku, co zbu-dzi-leś mnie.

1. 2. La, la, la, la, la, la, la, la, la, la,

1. 2. la, la, la, la, la, la, la, la.

(za powtórzeniem jaknajciszej).

21. ŻUCZEK.

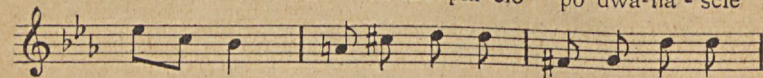
St. M. Konopnickiej.

Umiarkowanie i żartobliwie.

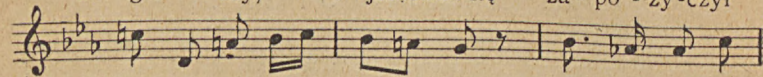
Z. Noskowski.

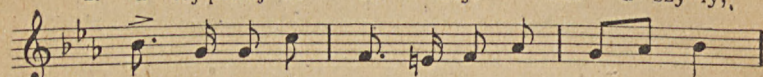
1. Wyszedł żu-czek na sło-necz-ko w zie-lo-nym pla-
2. Za to im mu - sia-łem pla-cić po dwa-na - ście

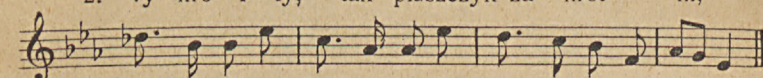
1. szczy - ku, nie bierz-że mnie- za skrzy-deł-ka
2. gro - szy, i jeszcze się za - po - ży-czył

1. mi - ły mój chłop - czy - ku, nie bierz-że mnie
2. u tej pstrej ko - ko - szy. Jak u-szy-ly,

1. za skrzy-deł-ka bo mam pla-szczyk no - wy,
2. wy - kro - i - ły, tak płaszczyk za krót - ki,

1. szy - ły mi go dwa chrabąszcze, a kra-ja - ły so - wy.
2. jeszcze im mu - sia - łem do-dać po kie-li-szku wód-ki.

22. „KIEDY RANNE“.

Wolno.

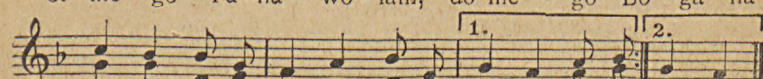
Ludowa pieśń nabożna.

1. Kie-dy ran - ne wsta-ją zo - rze, To - bie
2. A czło - wiek, któ - ry bez mia - ry ob - sy-
3. Le-dwie o - czy prze-trzeć zdo-łam, wnet do

1. zie - mia, To - bie mo - rze, To - bie śpie-wa ży-wiot
2. pa - ny Twe-mi da - ry, coś go stwo-rzył i o -
3. me - go Pa-na wó - łam, do me - go Bo - ga na

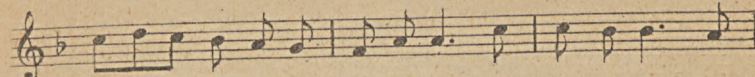
1. wszel-ki, bądź po-chwa-lon Bo - ze wiel-ki, To - bie wiel - ki.
2. ca - lił, a cze-muż-by Cię nie chwa-lił, coś go chwa-lił.
3. nie-bie i szu-kam go w kó-ło sie - bie, do me sie - bie.

23. POLONEZ KOŚCIUSZKI.

Mel. narodowa.

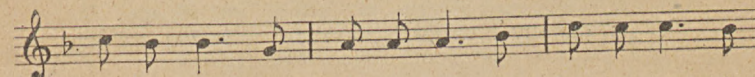
1. Patrz Ko-ściu-szko na nas znie - ba, jak w krwi wro - gów
2. Z naszym du - chem i o - rę - zem Po - lak zie - mię

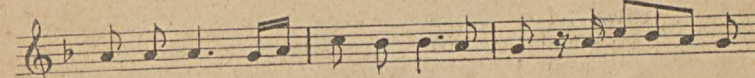
1. bę - dzie brodzić, tve-go mie - cza nam po-trze - ba,
2. o - swo - bo-dzi, zdrajca pierzchnie, my zwycię - zym,

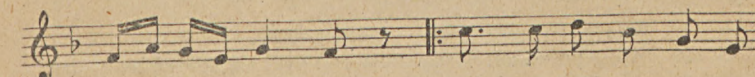
1. by Oj-czy-znę o - swo - bo - dzić. Wolność dro - ga
2. bo wódz śmia-ły nam prze - wo - dzi. Tyl - ko ra - zem,

1. wbia-łej sza - cie zło-tem skrzy-dłem wgó-rę le - ci,
2. tyl - ko wzgo - dzie, a po-wstań-ców będziem wzo - rem,

1. na jej czo - le patrzaj, bra-cie, jak swo-bo - dy
2. wszak Ko-ściu-szko przy na - ro-dzie, ca - ły na - ród

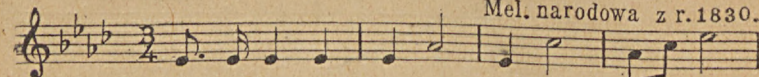
1. gwia - zda świe - ci. 1.2. O - to jest wol - no - ści
2. zdy - kta - to - rem.

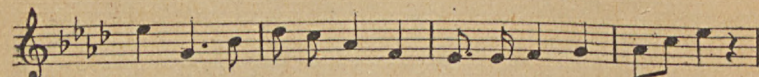
- 1.2. śpiew, śpiew, śpiew, my za nią prze-le - jem krew, krew, krew!

24. MAZUR CHŁOPICKIEGO.

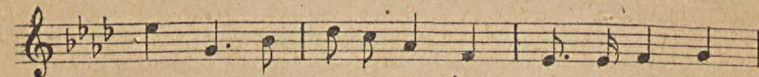
Mel. narodowa z r. 1830.

1. Nasz Chłopi - cki wo - jak, dziel - ny, śmia - ły,
2. Nie - raz Po - lak wal - czył, pło - szyl, gro - mił,
3. Hej, ro - da - cy da - lej, da - lej, hu - ra!

1. po - wie - dzie naszych zuchów w po - le zwycięstw chwa - ty,
2. a - le na ob - ce ni - gdy on się nie ła - ko - mił,
3. na dumnych wrogach naszych nie - chaj za - drży skó - ra,

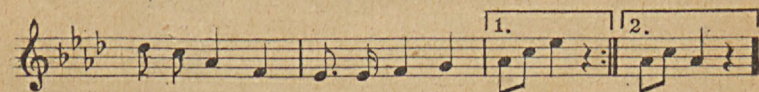
1. po - wie - dzie naszych zu - chów w po - le zwy - cięstw
2. a - le na ob - ce ni - gdy on się nie ła -
3. na dum - nych wrogach na - szych nie - chaj za - drży

1. chwa - ty! Huk ar - mat szczęk pa - ła - szy
2. ko - mił! Po - ni - szczyć wro - gów ro - ty
3. skó - ra! W pień wro - gów wy - tę - pi - my

1. wnet wro - gów o - de - stra - szy,
2. to pol - skich sy - nów cno - ty! 1. 2. 3. Hej, bra - ciał
3. na mia - zgę w proch ze - trze - my!

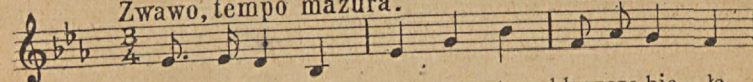
1. 2. 3. Wi - mię Bo - że, Bóg nam do - po - mo - że! - mo - że!

25. „GRZMIĄ POD STOCZKIEM ARMATY“.

St. W. Pola.

Pieśń z r. 1831.

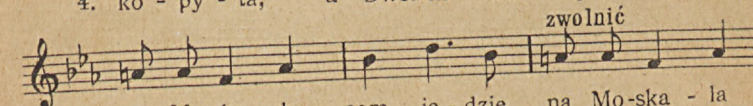
Żwawo, tempo mazura.

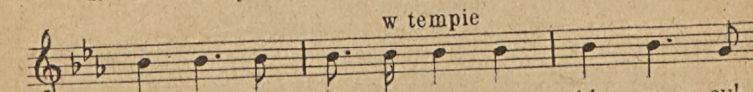
1. Grzmia pod Stoczkiem ar - ma - ty, błyszczą bia - ły
2. Chodź - wa trze - pać Mo - ska - ła, bo dziś Pol - ska
3. Tak że wódz się nań gnie - wa, gro - źnie pa - trzy
4. Le - cą, le - cą wzdłuż bło - nia, grzmia kra - kow - skie

1. ra - ba - ty. a Dwer - ni - cki na prze - dzie
2. po - wsta - ła! Niech nam Pol - ski nie ka - ła,
3. do - ko - ła, ktoś od wal - ki przy - by - wa
4. ko - py - ta, a Dwér - ni - cki spał ko - nia

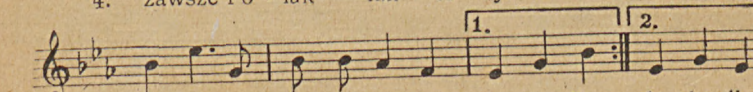
1. na Mo - ska - ła sam je - dzie, na Mo - ska - ła
2. hej, za - bie - rzwa mu dzie - ła, hej, za - bie - rzwa
3. i zda - le - ka już wo - ła, i zda - le - ka
4. i o - krzy - kiem ich wi - ta, i o - krzy - kiem

1. sam je - dzie. Hej, za lan - ce, chło - pa - cy!
2. mu dzie - ła! I zer - wa - li się ra - zem,
3. już wo - ła: Je - ne - ra - le! to chwa - ty!
4. ich wi - ta: Dziel - nie - ście się spi - sa - li!

1. cze - go bę - dziem tu sta - li? Tam się bi - ja
2. po - ste - ru - nek rzu - ci - li, nie wo - ła - ni
3. od le - we - go tam skrzy - dła wio - da li - czne
4. zawsze Po - lak tak bi - je! A Kra - ku - sy

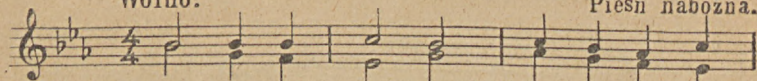
1. ro - da - cy, a myż bę - dziem słu - cha - li, słu - cha - li.
2. roz - ka - zem na ba - ta - lję przy - by - li, przy - by - li!
3. ar - ma - ty, i Mo - ska - li jak by - dła! jak by - dła!
4. wo - ła - li: Na - sza Pol - ska niech ży - je! niech ży - je!

Melodja ta znana również ze słowami „Hej, tam w karczmie za stołem“

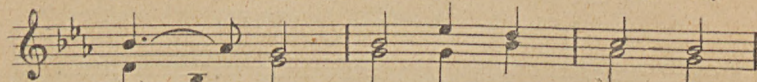
26. „KTO SIĘ W OPIEKĘ”.

Wolno.

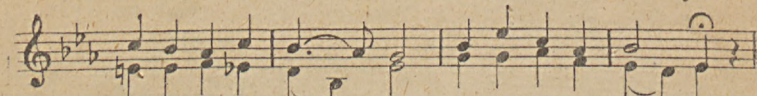
Pieśń nabożna.

1. Kto się wo - pie - kę po - da Pa nu
2. Śmie - ie rzec mo - że: mam o - broń - cę
3. Cie - bie On z łow - czych si - deł wy - swo -
4. W cie - niu Twych skrzy - deł za - cho - wa cię

1. swe mu, a ca - lem ser - cem
2. Bo - ga! Nie przyj - dzie na mnie
3. bo - dzi, a - ni ci je - zyk
4. wie - cznie, pod Je - go pió - ry

1. szczerze u - fa Je mu, szczerze u - fa Je - mu.
2. ża - dna strasza trwo - ga, ża - dna strasza trwo - ga.
3. potwarców za - szko - dzi, a - ni ci za - szko - dzi.
4. u - le - żysz bez - pie - cznie, u - le - żysz bez - pie - cznie!

27. „OJCZE Z NIEBIOS”.

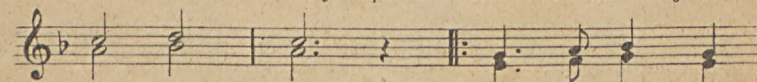
Modlitwa z op. „Halka”.

Wolno.

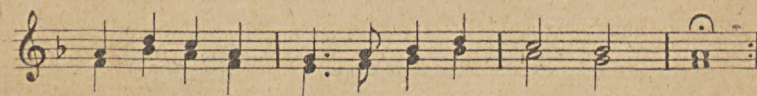
St. Moniuszko.

1. Oj - cze z niebios Bo - że Pa - nie! tu na zie - mię
2. Bo - że wiel - ki my w po - ko - rze ła - ski Twojej bła -

1. ze - ślij nam Two - je świę - te
2. ga - my Cię wszak dłoń Two - ja

1. zmi - lo - wa - nie tu na zie - mię ze - ślij nam.
2. wszystko mo - że, ze - ślij nam więc ła - ski Swe.

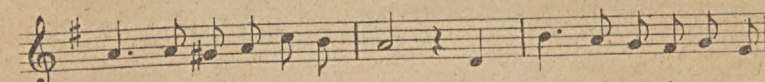
28. MARSZ LEGJONISTÓW.

St. W. K. Petrykiewicza.

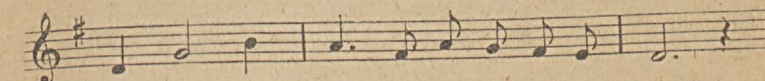
Melodja z r. 1914.

1. Hej na - przód pol -scy le - gio - ni - ści! wszak
2. Nic to, że mun - dur nasz dziu - ra - wy, nic
3. Nic to, że z gło - du cza - sem mrze - my, i

1. w sro - gi z wrogiem idziem bój, Bóg da na - dzie - je na - sze
2. to, że bu - tów brak dla nóg, my pójdziem zawsze peł - ni
3. z tru - dów pa - dnie ten lub ów, przez śmierć swą w Polskę życie

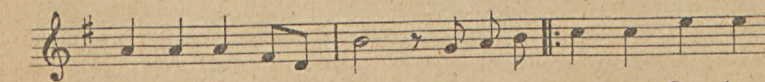
1. zi - ści i wy - na - gro - dzi krwawy znój.
2. śla - wy, niech drży przed na - mi gro - żny wróg.
3. tchnie - my, i wol - ną bę - dzie o - na znów!

- 1.2.3. Naprzód naprzód dźwięczy róg, po - nieśmy miecze
więc, więc, w wroga

- 1.2.3. kra - je, przez nasz miecz zniknie precz sro - gi wróg, zwy -

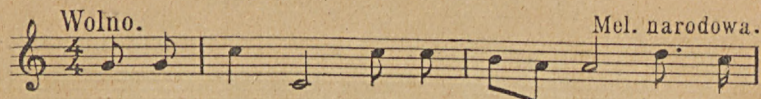

- 1.2.3. cię - stwo da nam Bóg! Bo tyl - ko mę - żnym On je

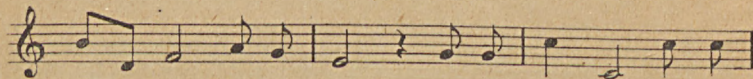

- 1.2.3. da - je i wolnym będzie syn i wnuk, bo tylko syn i wnuk!

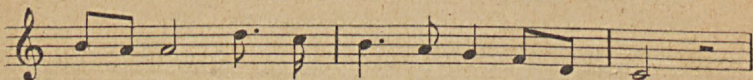
29. BIAŁY ORZEŁ.

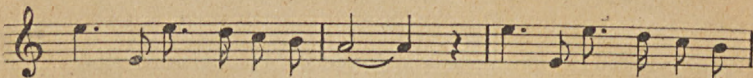
1. Cię - żko ran - ny w bo - ju chwa - ły i zbro -
2. Bo na pol - skiej zie - mi zgro - za i w jej
3. A pod strze - chą pol - skiej chat - ki star - com

1. czo - ny wła - sną krwią, wpe - tach le - ży O - rzeł
2. sy - nach zem - sta wre, zło - ta wie - rzba, bia - ła
3. zwi - sła twar - da dłoń i w za - ło - bie na - sze

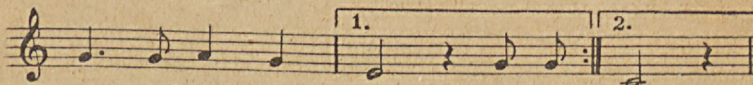
1. bia - ły, je - czy nad nie - do - łą swą.
2. brzo - za o - puś - ci - ły list - ki swe.
3. mat - ki, tro - ska im zo - ra - ła skroń.

1. Cie - mne bo - ry ge - sty las, szumiąc po - wta - rza - ją
2. I gło - sem grobowych dum po - wta - rza - ją smutny
3. I ra - żli - wy kajdan brzęk wciąż po - wta - rza smutny

1. wraz:
2. szum: } Or - le po - wstań z wię - zów, ran, Or - le
3. jęk: }

1.2.3. wzleć nad Pol - ski łąn! Or - le łąn!

30. „Z DYMEM POŻARÓW“.

St. K. Ujejskiego.

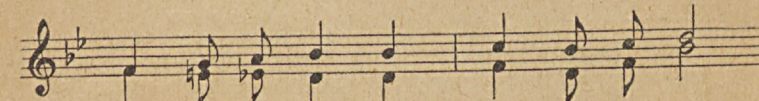
Muz. I. Nikorowicza.

1. { Z dymem pożarów, z kurzem krwi bratniej do Ciebie Panie
Skar - ga to strasza jęk to o - stat - ni, od takich modłów
2. { Patrz my w nieszczęściu zawsze je - dna - cy, na Twoje ło - no
Mo - dli - twą płynięm jak sen - ni pta - cy, co le - cą spo - czać

1. { bi - je ten głos My już bez skargi nie znamy śpiewu,
bie - le - je włos do Twoich gwiazd
2. { wśród własnych gniazd O - stoń nas, o - stoń Oj - cowską dło - nia,

1. wie - niec cier - nio - wy wrósł w na - szą skroń,
2. daj nam wi - dze - nie przy - szłych Twych łask,

1. wie - cznie jak po - mnik Two - je - go gnie - wu
2. Niech kwiat mę - czeń - ski u - spi nas wo - nia,

1. ster - czy ku To - bie bła - gal - na dłoń!
2. niech nas nie - biań - ski o - to - czy blask!

NB. Melodja tej pieśni podana jest podług wzoru ustalonego przez „Warszawską Komisję Rzecznawców“, zorganizowaną przy Tow. Śpiew. „Lutnia“ w 1917 r.

Spis rzeczy, zawartych w części II-giej.

	Str.
<i>Teorja</i> — Ćwiczenia oddechowo-rytmiczne	25
— Odległości	26
— Półtony i znaki chromatyczne	27
— Odbitka, przedtakt, powtórnik	29
— Solmizacja	30
<i>Ćwiczenia głosowe</i> — na odległości	30
<i>Pieśni:</i> 16) „Dalej bracia do bułata“ — pieśń narodowa	36
17) „Gdyby orłem być“ — dumka	37
18) Śpiewka o Belinie — piosnka legionów	37
19) Marsz skautów — mel. popularna	38
20) „Zaszumiło pole“ — mel. popularna	39
21) Żuczek — Z. Noskowski	40
22) „Kiedy ranne“ — ludowa pieśń nabożna	40
23) Polonez Kościuszki — mel. narodowa	41
24) Mazur Chłopskiego — mel. narodowa	42
25) „Grzmia pod Stoczkiem armaty“ — pieśń z 1831 r.	43
26) „Kto się w opiekę“ — pieśń nabożna	44
27) „Ojcie z niebios“ — St. Moniuszko	44
28) Marsz legionistów — melodia z 1914 r.	45
29) Biały orzeł — mel. narodowa	46
30) „Z dymem pożarów“ — pieśń narodowa	47

„Geprüft und auch für die Ausfuhr freigegeben“,
Warschau d. 4. 1. 1948. T. № 8602. Dr. № 433.

Druk Rubieszewskiego i Wrotnowskiego w Warszawie.

Wydawnictwa Gebethnera i Wolffa.

Śpiewy chórowe.

Na cztery głosy mieszane.

	Mk. fen.
Brzozowski—Lysberg K. <i>Powinszowanie</i> na imieniny z towarzyszeniem fortepianu. Partytura	1.80
Heintze L. 24 pieśni narodowe, żołnierskie, ludowe oraz własne na chór mieszany (Biblioteka Chóru Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w Warszawie).	Zeszyt I 12 pieśni 2.50 Zeszyt II 12 pieśni 2.50
Konopasek Fr. <i>Pieśniarz</i> . Zeszyt III 6 pieśni narodowych: 1) Boże Ojczy. 2) Boże coś Polskę. 3) Z dymem pożarów. 4) Jeszcze Polska nie zginęła. 5) Mazurek trzeciego Maja. 6) Warszawianka. (Wydawnictwo chóru Politechniki „Pieśń“ podług tekstu ustalonego przez Warszawską Komisję rzeczoznawców z zapoczątkowania „Lutni“) Partytura	1.50
Łączyński P. <i>Lirnik</i> . Pierwszy zbiór utworów na głosy mieszane polskich i obcych kompozytorów:	
Tom I-szy 60 pieśni	3.—
Tom II-gi 62 pieśni	5.—
— <i>Pieśń o Mazurze</i> słowa Aksela z towarzyszeniem fortepianu. Układ fortepianowy ze śpiewem. Partytura	3.60
	Głosy chórowe po 50 fen.— 2.—
— <i>Pieśń żniwiarska</i> . Chór mieszany bez wtóra. Partytura	1.80
	Głosy chórowe po 50 fen.— 2.—
Minchejmer A. <i>Oktet z opery „Mazepa“</i> . Układ P. Maszyńskiego. Partytura	1.80
	4 głosy po 30 fen.— 1.20
Moniuszko St. <i>Pieśni z Witoloraudy</i> J. Ign. Kraszewskiego na głosy solowe i chór męski i żeński z tow. fortep. Partytura	4.50
	3 głosy żeńskie po 50 fen.— 1.50
	4 głosy męskie po 90 fen.— 3.60
— <i>Halka</i> . Modlitwa na chór mieszany z organem lub melodyko-nem ułożył W. Rzepko. Partytura	1.50
— <i>Straszny Dwór</i> № 13. „Ni boleści, ni rozkoszy“. Na 2 Sop-rany, Tenor i Bas. Partytura	1.20
Studziński K. <i>Róże</i> . Śpiew na 4 głosy mieszane, lub na jeden głos z fortepianem. Partytura	— 90
Surzyński M. <i>Chór młodzieży w dzień imienin</i> . (Powinszowanie). Z towarzyszeniem fortepianu. Partytura	1.80

- Joteyko Tadeusz. „*Ulubione*
głosy mieszane. (W skł. głosów męskich i żeńskich). Zeszyt I. 20 pieśni . . . 2.—
— Zeszyt II. 20 pieśni . . . 2.50
- Konopasek Fr. „*Z zapomnianych pieśni*“, śpiewnik szkolny dla młodo-
dzieży na trzy głosy męskie lub żeńskie. Część I 20 pieśni . . . 1.75
Część II 20 pieśni . . . 1.50
- Łysakowski Jan. *Śpiewnik szkolny*. 21 pieśni na 1, 2 i 3 głosy . . . —.75
- Maszyński Piotr. *Polski śpiewnik szkolny*. 74 pieśni jedno, dwu
i trzygłosowe z melodyj patryotycznych, narodowych i ludo-
wych polskich, wraz z teorią i ćwiczeniami, zastosowaniami do
nauki śpiewu chórowego specjalnie w szkołach . . . 1.25
- Pakulski J. *Śpiewnik szkolny*. Część I zawiera 45 pieśni 1-o głosow. 1.40
Część II. zawiera 45 pieśni 2-u głosowych . . . 1.65
Część III. Śpiewy 3-y głosowe (w druku).
- Płosajkiewicz L. T. *Śpiewy szkolne*. Zbiór pieśni na 1, 2 lub 3 gło-
sy same (à capella) lub z towarzyszeniem fortepianu . . . 1.40
Partytura na głosy bez fortepianu . . . 1.25
— Dwanaście szkolnych piosenek na 1 lub 2 głosy (à capella) . . . 1.25
- Rzepko Władysław. *Śpiewnik szkolny trzygłosowy* (à capella).
Część I. 20 pieśni na 2 Soprany i Alt lub Baryton t. j. 3 gło-
sy żeńskie lub męskie, a także Soprany można wzmocnić Te-
norowymi głosami, pozostawiając trzeci głos Basowi . . . 1.25
Część II. 30 pieśni na 2 głosy żeńskie lub chłopięce i Bary-
ton lub drugi Tenor. (Trzygłos chórowy może służyć towa-
rzyszeniem fortepianowemu) . . . 2.25
— *Nowy śpiewnik trzygłosowy* (à capella) dla *Starszych Kursów*
Szkolnych. Część I zawiera 20 pieśni . . . 1.65
Część II zawiera 20 pieśni . . . 1.65
— „*Akordy*“. Zbiór pieśni na 3 głosy żeńskie à capella lub z to-
warzyszeniem fortepianu:
Tom I zawiera 60 pieśni . . . 3.75
Tom II zawiera 42 pieśni . . . 3.75
Tom III zawiera 30 pieśni . . . 3.75
Tom IV zawiera 38 pieśni . . . 4.50
w arkuszach pojedynczych po . . . 50
(Powyższe pieśni mogą być wykonywane na 1, 2 lub 3 głosy).
- Warnkówna J., Jahołkowska Z. „*W ogródku dziecięcym*“. Zbiór za-
baw, marszów i piosenek na jeden głos z towarzyszeniem for-
tepianu w układzie W. Zapolskiej. Część I, II, III (po 50
pieśni w każdej części). Karton . . . po 2.25
- Zapolska-Downar W. *Zbiór pieśni do użytku w ogrodach dziecięcych*,
ochronach i szkołach początkowych. (Wyd. ogr. im. W. E.
Raua). 100 pieśni. 4 zeszyty po 25 pieśni w każdym zeszycie po . . . 50